

De Falklands en de West

Dit voorjaar, dertig jaar geleden, vochten Argentinië en het Verenigd Koninkrijk de Falklandoorlog uit. Argentinië claimt al vanaf het einde van de achttiende eeuw soevereiniteit over de onherbergzame eilandjes, die sinds 1765 een Britse kolonie zijn. De Argentijnen zien zichzelf als erfopvolgers van de Spaanse koloniën, waar de Malvinas, zoals zij de eilandengroep noemen, ook bij zouden horen. De Argentijnse junta, onder leiding van Leopoldo Galtieri, gebruikte de invasie van de Malvinas op 2 april 1982 mede als bliksem-aflaider voor de binnenlandse economische en

na 74 dagen oorlog. De Britse overwinning had in beide landen politieke gevolgen. Thatchers conservatieven wonnen overtuigend de verkiezingen van 1983. De Argentijnse junta kwam echter ten val en in 1983 nam een democratisch gekozen regering de macht over. Maar daarmee hadden de Argentijnen hun oude claim op de Malvinas niet laten varen.

Nu, dertig jaar later, blijkt rondom deze onherbergzame eilandjes olie in de bodem te zitten. Dit stelt de soevereiniteitskwesitie in een ander daglicht. Niet langer vormen de eilandjes alleen maar een financieel blok aan het been van de Britten, die er permanent duizend militairen hebben gestationeerd. De olie kan een belangrijke bron van inkomsten worden, waardoor de baten de kosten ruimschoots zullen overtreffen. De olie verklaart ook de verhevigde Argentijnse en Zuid-Amerikaanse maatregelen en retoriek. Zo zijn schepen die de Falklands aandoen niet meer welkom in tal van Zuid-Amerikaanse havens. De Argentijnse president Kirchner blijft er bij herhaling op wijzen dat de eilanden feitelijk bij haar land horen.

De Britten hebben hun militaire presentie inmiddels versterkt. Het Type 23 fregat HMS Montrose is afgelost door een Type 45 *Guided Missile Destroyer*, HMS Dauntless. Dit schip heeft betere luchtverdedingscapaciteiten. De Britten hebben de potentiële luchtdreiging kennelijk nog vers in het geheugen. Ook vaart een nucleaire *hunter killer* onderzeeboot van de Trafalgar Klasse in de wateren rond de Falklands. De Britten zijn vastbesloten de soevereiniteit over de Falklands door geloofwaardige militaire presentie te handhaven. Een belangrijk argument daarbij is de wens van de over-

De Britten zijn vastbesloten de soevereiniteit over de Falklands door een sterke militaire presentie te handhaven

sociale problemen. Galtieri veronderstelde dat de Britten niet zouden reageren, maar dit bleek een misrekening. De conservatieve premier Margaret Thatcher wendde de crisis aan om de tanende populariteit van haar regering op te vijzelen. Onmiddellijk kreeg de *Royal Navy* opdracht op te stomen naar de overzeese gebiedsdelen om deze weer in te nemen. Dit leidde tot een *shooting war*, waarbij aan beide zijden honderden militairen sneuvelden. De Argentijnse marine liet zich na de torpedering van de kruiser Belgrano nauwelijks meer buitengaats zien, maar de Argentijnse luchtmacht bood geduchte tegenstand. Het meest markante verlies aan Britse zijde was de Type 42 *destroyer* HMS Sheffield, getroffen door een Exocet-raket. Na de Britse amfibische herovering van de Falklands capituleerden de Argentijnen op 14 juni,

grote meerderheid van de drieduizend inwoners om Brits te blijven. Maar economische belangen spelen in toenemende mate een rol.

Economische belangen mogen dan misschien niet zo'n grote rol spelen voor de overzeese gebiedsdelen van ons Koninkrijk, toch heeft Nederland zich door het Koninkrijksstatuut verplicht tot de verdediging van de West. Van die verdediging vormen één compagnie van de landmacht en eenheden van de marine de kern. Potentiële dreiging komt van Venezuela. De Benedenwindse Eilanden Aruba, Bonaire en Curaçao, binnen zichtafstand van Venezuela, zijn al meermalen geclaimd door dictator Hugo Chavez. Deze populist heeft te maken met grote binnenlandse sociale en economische spanningen en zou wel eens een bliksemafleider kunnen gebruiken voor die problemen. Om hem van deze gedachte af te brengen zou de Nederlandse militaire afschrikking geloofwaardig moeten zijn. Opmerkelijk is het daarom dat Nederland bij herhaling een stationsschip naar de West stuurt, dat zichzelf nauwelijks kan verdedigen. Ook dit voorjaar vaart daar Hr. Ms. Amsterdam, het laatste bevoorradingsschip, dat, als het tot een shooting war zou komen, slechts als doelwit kan fungeren voor de tegenstander. Het schip is erheen gestuurd voor drugsbestrijding, zo leest men op de internetsite van de Rijksoverheid. Hr. Ms. Amsterdam kan primaire taken van het stationsschip in de West, afschrikking en verdediging, niet uitvoeren en deze taken worden dan ook gewoon niet meer genoemd. Struisvogelpolitiek? De toekomst zal het leren.

Wellicht leeft bij sommigen de verwachting dat de Amerikanen een Venezolaanse invasie

van de Benedenwindse Eilanden wel zullen voorkomen, als dank voor de Nederlandse inspanningen in de *counterdrugs*-operaties. Zij hebben zich nog niet gerealiseerd dat er een andere wind waait vanuit Washington. De Arabische Lente heeft laten zien dat de VS veel terughoudender is met interventies als de Amerikaanse

De Nederlandse militaire afschrikking in de West zou veel geloofwaardiger moeten zijn

belangen niet heel direct geschaad worden. Wie bijvoorbeeld de *Cooperative Strategy for 21st Century Seapower* heeft gelezen weet dat de *U.S. Navy* en het *U.S. Marine Corps* niet meer overal kunnen en zullen optreden. De VS verwacht meer eigen initiatief en meer eigen verantwoordelijkheid van zijn bondgenoten. *Free-rider* gedrag wordt niet langer gecompenseerd door overweldigende Amerikaanse aanwezigheid. Populair gezegd moet iedereen dus zijn eigen broek ophouden. De Britten hebben dit begrepen. Geloofwaardige militaire presentie kan agressie voorkomen en zij steken hun kop dan ook niet in het zand. ■